

кожи отъ Русе, вѣроятно е, че се е изнасяла и вълна, — единъ отъ най-ценнитѣ за дубровнишкитѣ търговци артикули за износъ. Изобщо, потвърждава се, че цѣлата русенска околия изнасяла сжщитѣ стоки, които дубровчанитѣ закупували за износъ отъ Провадия и Силистра. Подобни сведения за гр. Русе въ това отношение сж запазени отъ 1640 г. Въ известната релация на Петъръ Богданъ отъ 1640 г. се съобщава следното: Споредъ него Русе (Ruhcich) „е областъ изобилна съ жита, вино и всѣкакъвъ видъ добитѣкъ. Дунава я прави богата съ всѣкакъвъ видъ стоки; плодове има много, вѣнъ отъ южнитѣ плодове и риба, която се лови отъ рѣка Дунавъ.“ Имало дубровчани, мнозина отъ които били българи и служейки на господари-католици, били показаничени. Особено се разбирали добре турци и евреи. Последнитѣ обикновено закупували правото да събиратъ митата въ градоветѣ покрай Дунава²⁾.

Тѣзи сведения говорятъ безспорно за една нова фаза въ стопанското развитие на гр. Русе. Града билъ вече не само голѣма крепостъ, а и значителенъ търговски градъ, съ обширна транзитна търговия отъ Влашко за Турция и обратно. Сигурно е, че и пжтя отъ Русе за Варна билъ много оживенъ. Това е една начална епоха на развитие на търговията въ русенското пристанище, поради което единъ вѣкъ по-късно града се е превърналъ въ първостепененъ търговски центъръ съ международно значение. Дунавскитѣ транспорти, идвайки отъ централна Европа съ направление за Цариградъ, стоварвали въ Русе на сухо своитѣ товари, за да ги изпратятъ къмъ Варна и по този начинъ да съкратятъ твърде много пжтя за Цариградъ. Голѣмото значение на този пжтъ за международната търговия отъ 17 и 18 в. се вижда отъ подробнитѣ описания на търговията на България въ този край отъ Венцелъ фонъ Брогнаръ³⁾ и Пейсонелъ⁴⁾. По сжщия пжтъ, както е известно, единъ вѣкъ по-късно билъ построенъ първия желѣзенъ пжтъ въ Балканския полуостровъ.

Че града Русе растѣлъ отъ година на година, се разбира отъ едни допълнителни сведения отъ 1643 г., споредъ които броя на католицитѣ нарастналъ бързо на 22 души⁵⁾. Въ този градъ започнали да се заселватъ търговци и отъ други националности, и то най-вече евреи. Последнитѣ били вече здраво заседнали единъ вѣкъ по-рано и въ другитѣ крайдунавски градове, като Никополъ, Видинъ и Силистра. Самъ Петъръ Диодатъ споменава голѣмата стопанска роля, която тѣ сж играли въ търговията на крайдунавскитѣ градове. Тѣ били най-заможнитѣ търговци, щомъ сж могли да закупуватъ събирането на митата. Сигурно е, че града е ималъ голѣмо значение за засилване търговията на евреитѣ въ града, които сж били доста фаворизирани отъ своитѣ сънародници-митничари. Отъ самия докладъ на Петъръ Диодатъ се разбира, че тъкмо дубровчанитѣ имали най-малки облаги отъ това.

¹⁾ „paese fertilissimo di grani, abbondanza di vino, di bestiame di ogni sorte, il Danubio lo fa ricco d'ogni sorte“ п. т. 74.

²⁾ п. т. 75.

³⁾ Wenz. v. Brognard, Journal. 1786. (Ржкописъ въ Виенския държавенъ архивъ).

⁴⁾ Peyssonel, M. Traité sur la commerce de la Mer Noire, 2 Bde. Paris, 1787.

⁵⁾ „Ruhcich ... 22 (anime)“ Fermentžin, 137.